

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput IX. Idem in Concilio (a) Generali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

virgines benedicere. Concilio Wormat. *can. 8.* triplici autem modo possunt monasteria, & loca hæc religiosa à jurisdictione Episcopi eximi. Primo si per Sedem Apostolicam exempta sint, & Pontifici immediatè subjecta. Secundo si ab Episcopo proprio facta fuerit iurium Episcopaliū renuntiatio de consensu Capituli, & Sedis Apostolicæ licentia, *cap. constitutus 6. hoc titul. cap. pastoralis, de donat.* Tertiò exemptio acquiri potest legitimâ præscriptione, *cap. constitutus, cum sequent. hoc titul. cap. auditis 15. capite cum olim 18. de præscript.* Prior exemptio valde odio-

sa est, immò non facillè concedenda, ut ait D. Bernardus *lib. 3. de consider. ad Eugenium. cap. 4.* ubi eam rationem adjicit, ne monstrum facere videatur, membra aliter locando in Christi corpore quàm disposuit ipse. Unde talis exemptio ut juri communi derogans, strictè accipienda est, *cap. ultim. in fine, de filiis presby. lib. 6. ne producatul ultra loca ipsa exempta, cap. porrò 7. cap. petiisti 20. in fine, de privil. & ideo monasterio exempto non statim parochiæ, vel capelle illis subjectæ censentur exemptæ, capite ex ore 17. de privil.*

CAPUT IX.

Idem in Concilio (a) Generali.

NE nimia religionum diversitas gravem in Ecclesiam Dei confusionem inducat, firmiter prohibemus, ne quis de (b) cætero novam inveniat religionem, immò unam de approbatis assumat. Similiter qui volunt religiosam domum de novo firmare, regulam, & institutionem unam de approbatis accipiant. Illud etiam prohibemus, ne quis in diversis monasteriis locum monachi habere præsumat, neque unus Abbas (c) pluribus monasteriis præsidere.

NOTÆ.

1. (a) **G**enerali.] Lateranensi videlicet celebrato sub Innocentio III. *cap. 13.* ubi reperitur textus hic, & in quarta collectione, *sub hoc tit. cap. final.* Occasionem autem huic constitutioni dederunt heretici Waldenses, aliàs dicti Pauperes de Lugduno, qui temporibus Innocentii III. superstitionum vivendi modum pro religioso invenerunt, jactantes se vivere secundum Evangelicam doctrinam; & cum petiissent ab Innocentio III. hanc vivendi formam sibi, & suis affeclis confirmari, & Innocentius tenuisset eam confirmare, cœperunt se veros Christi discipulos esse jactare, & variis erroribus implicari, credentes posse eam novam vivendi formam, ut novam religionem instituire, & observare, ut refert Penna ad Eymericum 2. p. Direct. quest. 14. Quare Innocentius III. in præfenti canone 13. Concilii Lateran. noviter statuit, non posse novam religionem, seu religiosam vivendi formam in Ecclesia institui absque speciali summi Pontificis licentia. Accedebat turba Ordinum, quibus populus non sufficiebat. Matthæus Paris. *ad annum 1258. Tot autem Ordines exorti sunt, quod hi hos, & è converso supplantant; nec sufficit ut consuevit, populus eos plebeis elemosinis sustentare.*
2. (b) **D**e cætero.] Unde religiones jam fundatæ temporibus præfentis constitutionis, etiam absque Sedis Apostolicæ licentia, everti non debere, probat Zypeus *ad hunc tit. consult. 1. & 3.*
3. (c) **N**ec unus Abbas pluribus.] Consonant Concil. Agathense *can. 38.* quod extat apud Gratianum *in cap. 5. 20. quest. 1.* ibi: *Abbatibus singulis diversis cellulas, aut plura monasteria habere non liceat.* Et *can. 57.* apud eundem *in cap. 4. 21. quest. 1.* *Unum Abbatem duobus monasteriis præsidere interdiximus.* Concil. Cabilon. *can. 12.* apud Ant. Augustinum *in epis. jur. lib. 9. tit. 46.* Savarus *ad Sidoniam lib. 7. epist. ult. verbo Abbatis sic;*

Exposui, & rationibus illustravi *in cap. de militia de præbend.*

COMMENTARIUM.

EX præfenti canone sequens communiter deducitur assertio: *Non licet novam religionem instituire sine speciali Pontificis licentia.* Probant eam textus *in cap. unic. hoc titul. in 6. cap. unic. de privil. eodem lib.* Illustrant ultra eongelos à Barbo'sa, & Garnia *in præfenti, Suarez tom. 3. de relig. lib. 7. cap. 15. cum sequent. Basilius Legion. lib. 7. de marrim. cap. 11. & quest. 3. scholasti. c. 7. Lemaitre lib. 1. de monachis, cap. 12. Lantdmeter. de veterim. p. 2. lib. 2. c. 2. Petrus Greg. de benef. c. 13. & lib. 13. de Repub. c. 9. & lib. 3. part. tit. 17. c. 3. Spino in specul. testam. gloss. 3. in princip. n. 4. Barbo'sa de potest. Episc. alleg. 26. Solorzanus lib. 4. pol. cap. Azor tom. 1. instit lib. 11. c. 24. Frances *in pastor. regul. p. 3. voto 7.* Petrus Herodius lib. 1. panded. tit. 2. cap. 8. Marquez *in origine Eremit. cap. 14.* Bruno Challaing. *de privil. regul. propos. 13.* Diana *part. 11. tract. 2. resol. 25.* Cellotius lib. 4. de hierarch. cap. 10. Gibal. tom. 1. scient. can. lib. 2. cap. 3. num. 90.*

Sed pro dubitandi ratione in præfentem assertionem ita insurgo, ad novam congregationem regularem erigendam, novumve monasterium construendum sufficit Episcopi diocæsani licentia, *cap. quidam 18. quest. 2. cap. de monachis 12. 18. quest. 2. cap. 13.* ibi: *Cellulas novas, aut congregatiunculas monachorum absque licentia Episcopi prohibemus institui.* Refert Antonius Augustinus *in epis. lib. 9. tit. 1. & merito, quia jure communi attentio omnia monasteria, & eorum Prælati sunt sub jurisdictione, & dispositione Episcopi.* Unde PP. Synodi Tul. *in can. 40. & 41.* prohibent quemquam in monasterium admitti, aut eremum secedere, & anchorosin profiteri, sine prævio Episcopi examine: latè probat Filescus *in cap. quanto 7. de offic. Ordin.* ergo non rectè in præfenti statuitur, absque Pontificis speciali licentia non licet

licere novam Religionem instituire, aut profiteri.

6. Quâ difficultate minime obitante vera est præsens assertio, pro cuius expositione sciendum est aliud esse novam religionem instituire cum nova vivendi forma juxta peculiarem vitæ normam; aliud novum monasterium construere in aliqua diocesi: sed sub regula religionis jam approbata, novam religionem instituire cum peculiari vivendi forma, hodie non licet absque expressâ R. Pontificis licentia; olim tamen aliud observabatur: nam triplici modo poterat nova religio approbari. Primo tacito contentu Pontificis scientis, & consentientis. Secundo expressâ approbatione ab ipso impetrata. Tertio confirmatione ab Episcopo diocæsano petita. Olim enim ante præsentem constitutionem licuisse Episcopis in suis diocæsibus religionem approbare, docuerunt Azor *lib. 11. instit. cap. 23. quest. 5.* Bellarminus *tom. 1. contro. lib. 1. de monachis, cap. 4.* Basilius Legion. *dict. quest. 3. schol. cap. 7. & lib. 7. de matrim. cap. 11.* Marquez in *origine Eremit. cap. 4.* unde videmus, Florentissimas D. Basilii, Augustini, & Benedicti religiones multis seculis in Ecclesia viguisse sine aliqua, quam legamus, Sedis Apostolicæ approbatione. Prima quod ego sciam, & monachorum, & canonicorum D. August. mentio facta est in Synodo Aquisgran. anno Domini 818. *cap. 113. & 114.* & regula ejus mentio in Synodo Rhemeni sub Eugenio II. creato anno Domini 824. hoc est terè quadringentis annis post obitum Augustini; & ab Innocent. II. in *can. perniciosam 18. quest. 2.* hoc est in Concilio Later. sub eo Pontifice, quod nuper edidit Baronius *tom. 12. annal. anno Christi 1119.* & post Innocent. alii plures meminerunt. Basilii regula prima mentio fit in 7. Synodo generali sub Hadriano, anno 789. & ab Innocent. I. *can. citaro. Benedicti verò Regulæ meminit Gregorius lib. 2. dial. cap. 9. anno 590.* hoc est annis quinquaginta post obitum D. Benedicti. Zacharias Pontifex anno 741. & Concil. Mogunt. anno 813. Synodus Rhemenis citata, Alex. II. & Innocent. II. & Alex. III. Pachomii, & Antonii, & Hieronymi regularum, quæ priscis seculis in Ecclesia viguerunt, nullam Pontificiam approbationem legitimus; communi autem sensui opponeretur, & risu exiperetur, qui diceret toto eo tempore à fundatione usque ad approbationem expressam Sedis Pontificiæ religiones verè non fuisse, sed nomine tenus, cum Gregorius X. in *dict. cap. unio. hoc tit. in 6.* absolute religiones appellet supra relatas, etiam ante Sedis Apostolicæ approbationem: quod etiam indicat Bonifacius VIII. in *cap. unio. de voto, lib. 6.*

7. Sed cum Ecclesia majores causas judicio Romani Pontificis reservaverit, *cap. majores, de baptis. sm.* ubi notavimus, inter eas approbationes novarum Religionum reservaverit, & merito, cum una ex gravioribus Reipublicæ Christianæ causis sit, siquidem per eam introducitur nova vivendi forma; & observandi perfectionem Evangelicam, cum novæ congregationes majoris perfectionis grati instituantur: quare prius diligenter ipsa vitæ futuræ forma examinari, & perscrutari debet diligenter, ne sub prætextu majoris boni, & sanctioris vitæ hæreses oriantur, vel hæretici foveantur, ut de Waldensibus supra retuli, & de aliis pluribus hæreticorum cæcibus refert Eymericus *ubi supra*: quæ omnia D. D. Gonzal. in *Decretal. Tom. III. Pars II.*

ut sedulo, & diligenter examinentur, rectè statutum fuit in præsentem textu, ut nova religio, seu religiosa vivendi forma; non instituat, nisi cum speciali R. Pontificis licentia: quod etiam firmavit Gregorius X. in *cap. unio. hoc tit. in 6.* Accedit, nam & apud Romanos, nec novum collegium, sodalitiūve religionis causâ congregari poterat inconsulto Senatu, *l. 1. §. 3. ff. de Collegiis. Tertul. lib. de jejuniis, ibi: Nisi forte in Senatusconsulta. & in Principum mandata coitionibus opposita delinquimus.* Illustrat Brittonius de *formulis lib. 3. fol. 370. & lib. 1. select. cap. 14.* Unde merito ab Ecclesia statutum fuit, ne nova religio, seu vitæ monasticæ forma inconsulto Romano Pontifice institui, & profiteri possit. Nec tunc obstat dubitandi ratio supra adducta; nam omnia jura in ea expensa procedunt ante præsentem Concilii Lateranensis constitutionem; antea enim, ut supra dixi, Episcopi poterant novas religiones approbare, & confirmare, attamen postquam inter alias causas majores hæc approbatio Romano Pontifici reservata est, non possunt inferiores Prælati prædicta potestate jure communi sibi competente uti.

Hucusque egimus de nova religione non instituenda absque Pontificis auctoritate: nunc ut aliud membrum distinctionis supra *num. 3.* adductæ profequamur; sciendum est, quod licet jure antiquo novum monasterium constitui possit tantum de licentia Episcopi; *cap. si quis vult 16. lib. 1. quest. 7.* novo tamen jure; ne in præjudicium parochialium Ecclesiarum nova construantur monasteria, cautum fuit, ne nova monasteria ædificentur, aut antiqua in alia loca transferantur sine Romani Pontificis licentia; *capite unio. de excess. Prælat. lib. 6. cap. 4. de privil. eod. lib. Clement. Cupientes. de pavis.* Novioribus autem constitutionibus aliud observandum præscribitur in nova monasteriorum constructione, aut mutatione, duobus in casibus. Primus est, cum ædificantur monasteria seorsim ab aliis Ecclesiis, & monasteriis. Secundus est cum ædificantur juxta alia monasteria. Circa primum extat decretum Tridentini *sess. 25. de regul. cap. 3.* ubi cavetur, ut monasteria erigantur cum auctoritate, & licentia Episcopi; in cuius diocesi constituuntur: quo decreto sublatam esse constitutionem textus in *dicto cap. unio.* docuit Emanuel Rodriguez *tom. 2. 99. Regul. quest. 49. art. 3.* sed merito ipse refellitur à Barbosa *de potest. Episc. alleg. 26. num. 4.* quia verius est, utramque auctoritatem Pontificis, Episcopi que necessariam esse; nec per Concilium abrogatum manere textum in *dicto capite unio.* ut declaravit sacra Cardinalium Congregatio, teste Farinacio in *declarat. ad dict. cap. 3.* quare Summus Pontifex solet aliquibus religionibus facultatem indulgere ad construenda ubique monasteria absque alia speciali licentia, ut eam concessit Jul. II. Religioni Minorum, teste Emanuele Rodriguez *ubi supra*; & Paulus V. Carmelitis Discalceatis, referente Barbosa *dict. num. 4.* qui adhuc in fundationibus novi monasterii indigent Episcopi licentia; juxta Trident. *dict. cap. 3.* quia per hujusmodi privilegium tantum suppletur Pontificis licentia. Hoc etiam observatur in translatione veteris monasterii in alium locum, etiam si ejus monachi exempti sint; nam adhuc irrequisito

Stf 3 Epi-

8. Exponitur cap. unio. de excess. Prælat. lib. 1.

Episcopo monasterium transferri non potest in locum non exemptum, ut latè probant D. Joan. Larrea *decis.* 97. *per tot.* Chopinus *lib. 1. monast. tit. 3. num. 9.* Frances *part. 3. Pastor. Regul. voto 6. per tot.* Hieronymus Garcia *tom. 2. polit. regul. tract. 11. difficult. 2.* Tondutus *tom. 1. resol. canonic. quest. 23.* quod & in monasterio monialium transferendo resolvit Tambur. *de jure Abbatiss. disput. 33.* Circa secundum casum, quando monasteria edificantur prope confinia aliorum ultra licentiam Pontificis, & Episcopi, de qua hucusque egi, exigitur etiam ut ditent aliquantulum ab aliis monasteriis: quare Clemens IV. decrevit, ut intra trecentas cannas per aërem mensurandas. quarum singula contineat longitudinem octo palmorum, non liceat edificare monasterium, vel antiquum mutare, vel etiam erectas Ecclesias in monasteria

transferre prope conventus Fratrum Minorum: idemque Pontifex postea restrinxit prohibitionem hanc ad centum quadraginta cannas. Julius quoque III. declaravit, restrictionem hanc non debere nocere Fratribus Minoribus, immò potius prodelle; & ideo non posse edificari monasteria prope conventus ipsorum, nisi ultra trecentas cannas; ipsos autem posse edificare post centum, & quadraginta: quorum privilegiorum tenorem referunt, & explicant Rodriguez *dict. quest. 49. artic. 5.* Barbosa *alleg. 26. num. 6.* Miranda *in manuali Pralat. tom. 1. quest. 33. artic. 1. conclus. 3.* idemque privilegium concessum esse Fratribus Predicatoribus, & Carmelitis, refert Rodriguez *dict. artic. 3. prope finem.* De licentia etiam Regis necessaria ad novam monasterii constructionem agit Solorzanus *tom. 2. lib. 3. cap. 23. num. 18.*

TITULUS XXXVII.

De Capellis Monachorum, & aliorum Religiosorum.

CAPUT I.

Urbanus III. in Concilio (a) Claromont.

Congregato apud Claromontensem Urbem multorum Episcoporum Synodali (b) conventu, propòsita est nobis à quibusdam eorum questio de Ecclesiis, vel de ecclesiasticis possessionibus, à clericis, vel monachis usque in presentiarum, inconsultis Episcopis, acquisitis. Nos autem usi taniori consilio eorundem Episcoporum, condescendentes pro tempore, providentesque Ecclesiasticæ paci, vel quia aliter absque inevitabili scandali periculo hujusmodi questio non poterat procedere: Apostolica auctoritate decernimus, ut ea, quæ de clericis, vel monachis, vel à quibuscunque personis, prout potuerunt, usque hodie fuerunt acquilita, rata perenniter, & inconcussa permaneant: hoc tamen tenore, ne in posterum inconsultis Episcopis talia præsumant. In Ecclesiis, ubi monachi habitant, populus per monachum non regatur, sed capellanus qui populum regat, ab Episcopo per consilium monachorum instituitur; ita tamen, ut ex solius Episcopi arbitrio, tam ordinatio, quam depositio, & totius vitæ pendeat conversatio.

NOTÆ.

1. (a) **C**laromontensi.] Ita legitur in prima collectione, sub hoc titul. cap. 1 ex qua inscriptionem, & litteram hujus textus transcribo. In hac sexta collectione legitur Urbanus III. cum legendum sit Urbanus II. in Concilio Claromont. quod ejus tempore celebratum fuit, anno videlicet 1095. ut refert Bertholdus, & ex eo Corjolano in *summa Concil. fol. 484.* in quo Concilio innovati, & transcripti fuerunt canones Concilii Hostiensis in eandem causam celebrati, de quo hæc refert Bertholdus transcriptus à Corjolano in *summa, fol. 482.* In Galliarum civitate, quam Hostionem vulgariter dicunt, congregatum est generale Concilium à venerando Hugone Lugdunensi

Archiepiscopo, Sedis Apostolicæ Legato, cum Archiepiscopis, & Abbatibus diversarum Provinciarum, 17. Kalend. Novemb. in quo Concilio revocata est excommunicatio in Henricum Regem, & in Gumbertum Sedis Apostolicæ invasorem, & in omnes eorum complices. Item Rex Galliarum Philippo excommunicatus est, eo quod virerit uxore sua alteram superinduxit. Item simoniaca heresis, & incontinentia sacerdotum sub excommunicatione damnata est. Item monachus interdicitur est in eodem Concilio, ne parochialium sacerdotum officia in parochiis usurpet. Ex Synodo etiam 7. refert apud Arverniam habita. Et exemplari Augustini Thuani refert Juretus in *notis ad epist. 69. Ivois*, hæc verba: In Ecclesiis ubi monachi habitant, populus per monachum non regatur, sed capellanus, qui populum regat.